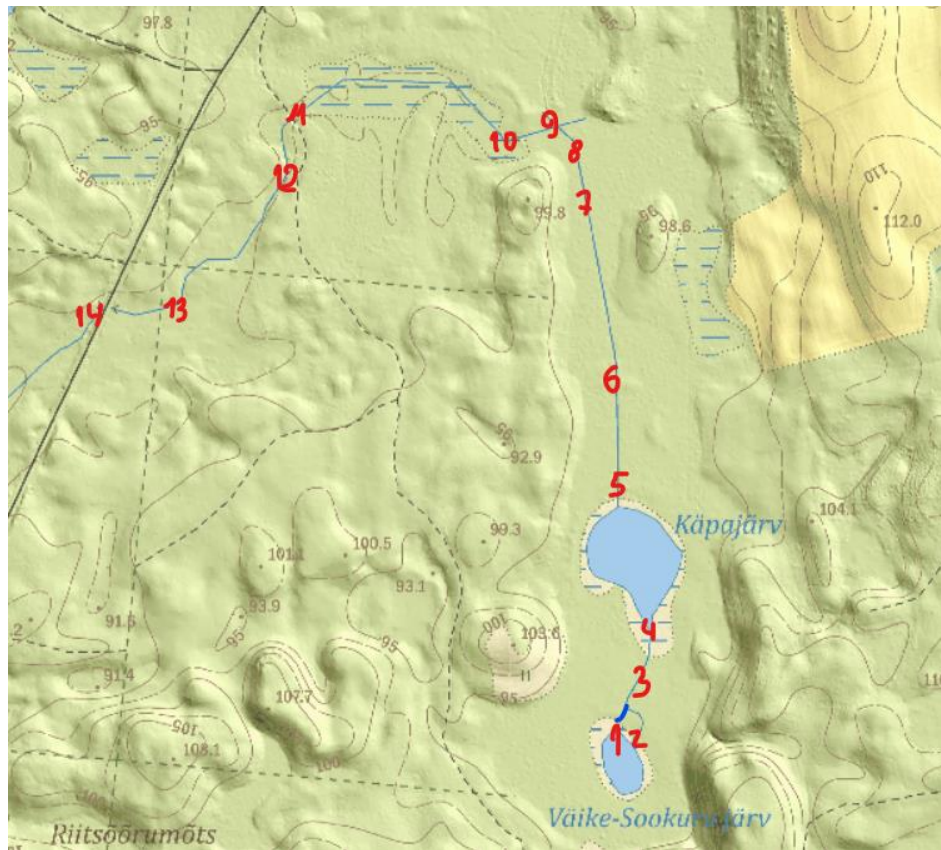

Tinni oja (VEE1037300) ülemjooksu vaatlus

Vaatluse aeg 20.07.25. Vaatleja Marko Vainu.

1. Väike-Sookuru järve põhjaotsas on õõtsikul ümbritsevast pehmem koht, millest kannatas läbi astuda, aga tunne oli ebakindlam, kui mujal õõtsikul kõndides. Järvest väljuvat avatud veejuhet pole. Avatud veejuhe algas õõtsiku metsapoolses servas. Vesi selles seisis:

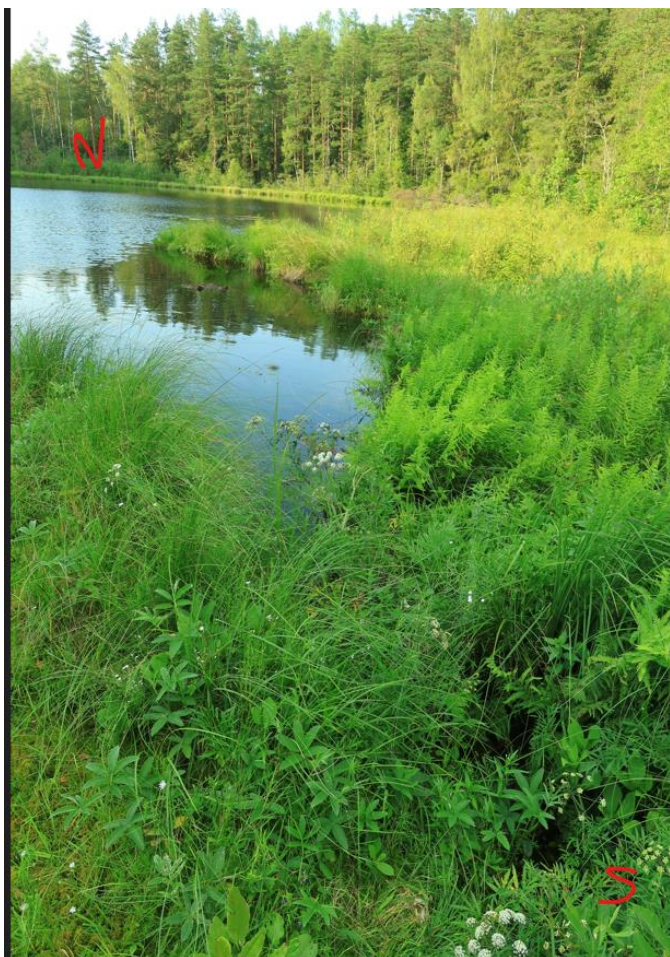
2. Kohas, kus ETAKi järgi peaks olema järvest väljavool pole midagi (**ETAKis parandada**):

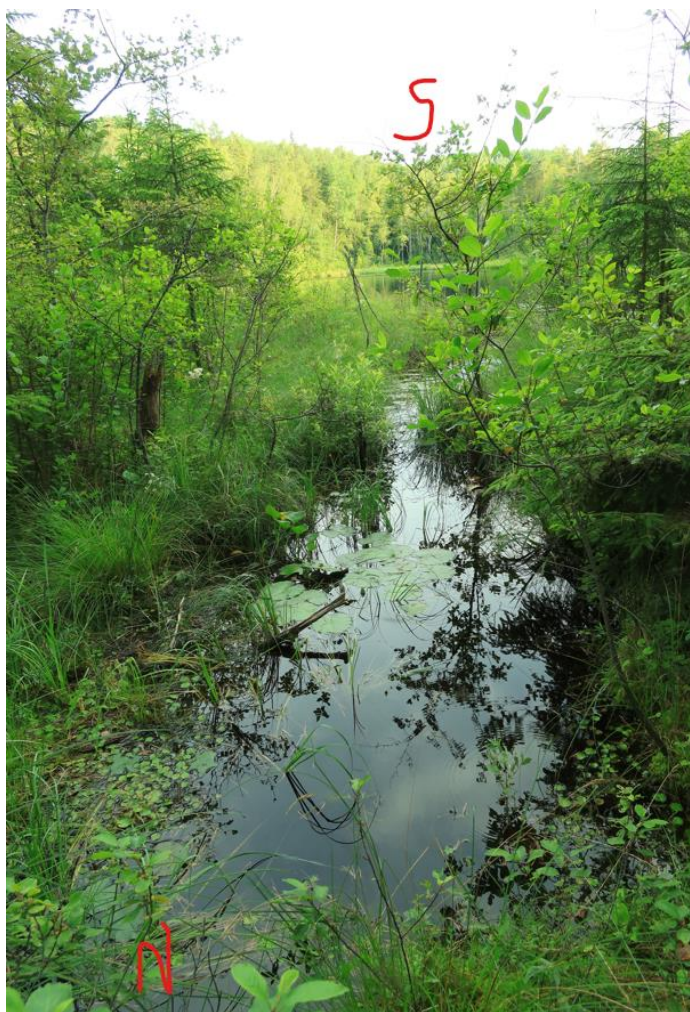
3. Järvest väljuvas veejuhtmes seisis vesi kuni Kāpajärveni. Kohapeal oli keeruline hinnata, kas see võis olla kunagi kaevatud või looduslik. Ülemäära looklev see polnud:

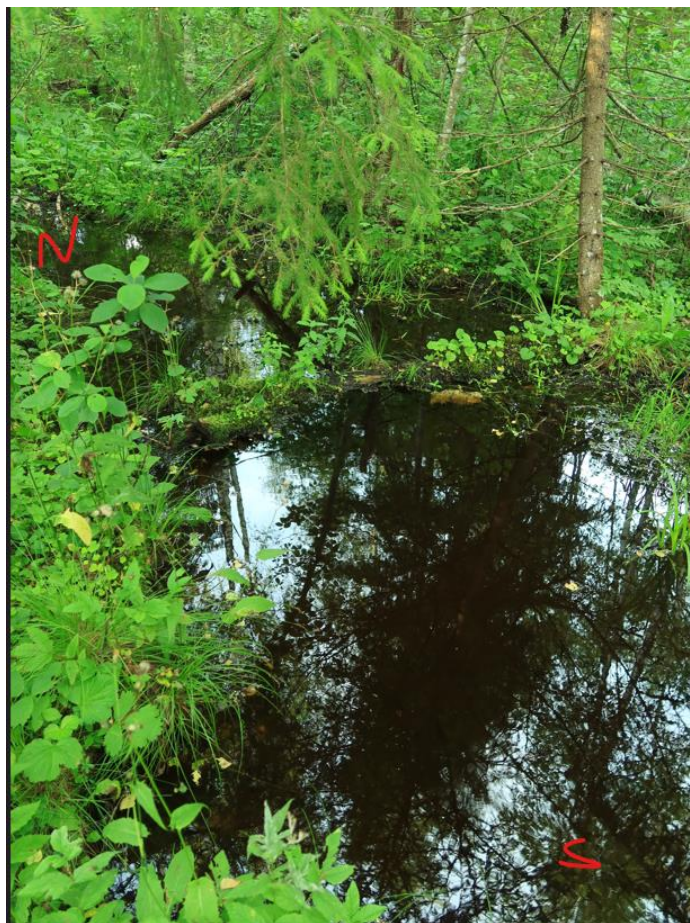
4. Kāpajärve õõtsikul avatud veejuhe jätkus, kuigi oli tiheda taimeestiku vahel:

5. Kāpajärve väljavool oli avatud alates järvest. Oli kraavi moodi, vett oli palju ja see seisis:

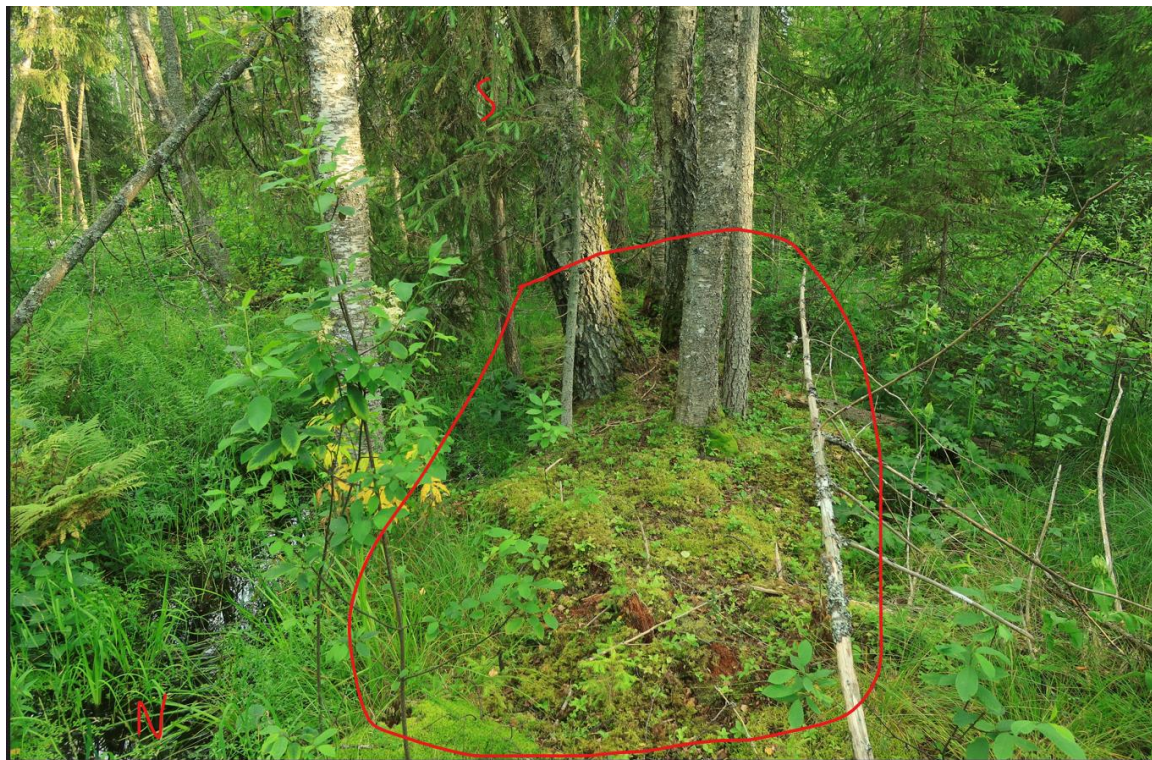

6. Vesi endiselt seisis:

7. Oli ikka samasugune.

8. Veejuhtme läänekaldal tundus olevat muistne kraavivall:

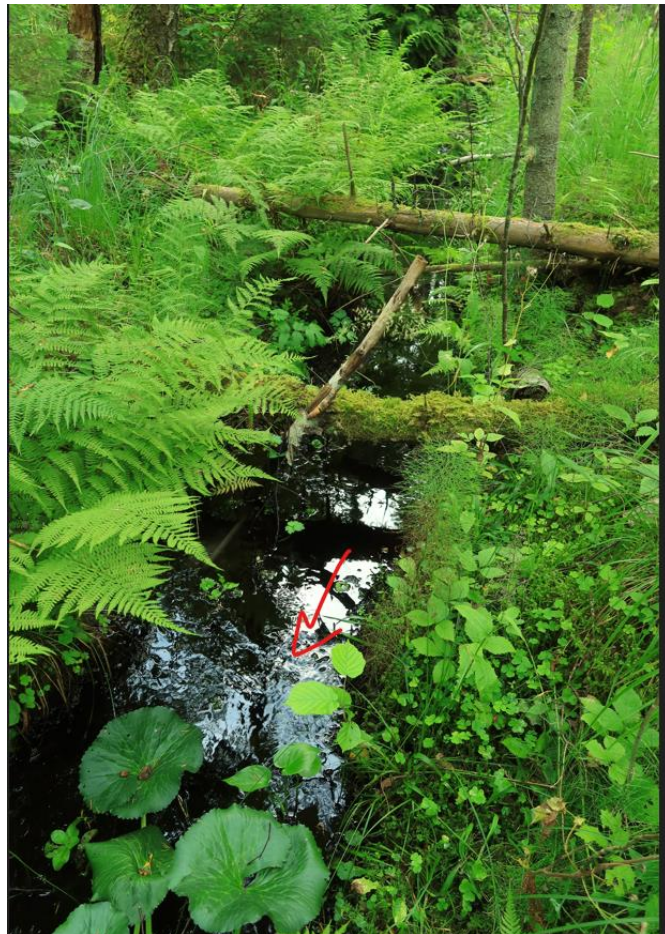
9. Ei suutnud tiheda rohttaimestiku ja põõsaste vahelt teiselt kaldalt vaadates suubuvaid kraave tuvastada. Ortofoto põhjal peaks vähemalt idast suubuv päriselt olemas olema.

10. Soos oli vett üle pahkluu.

11. Esimene koht, kus oli näha voolavat vett. Teerajast vahetult ülesvoolu oli üsna madal koprapais ning vesi voolas selle vahelt ning üle teeraja. Truupi pole:

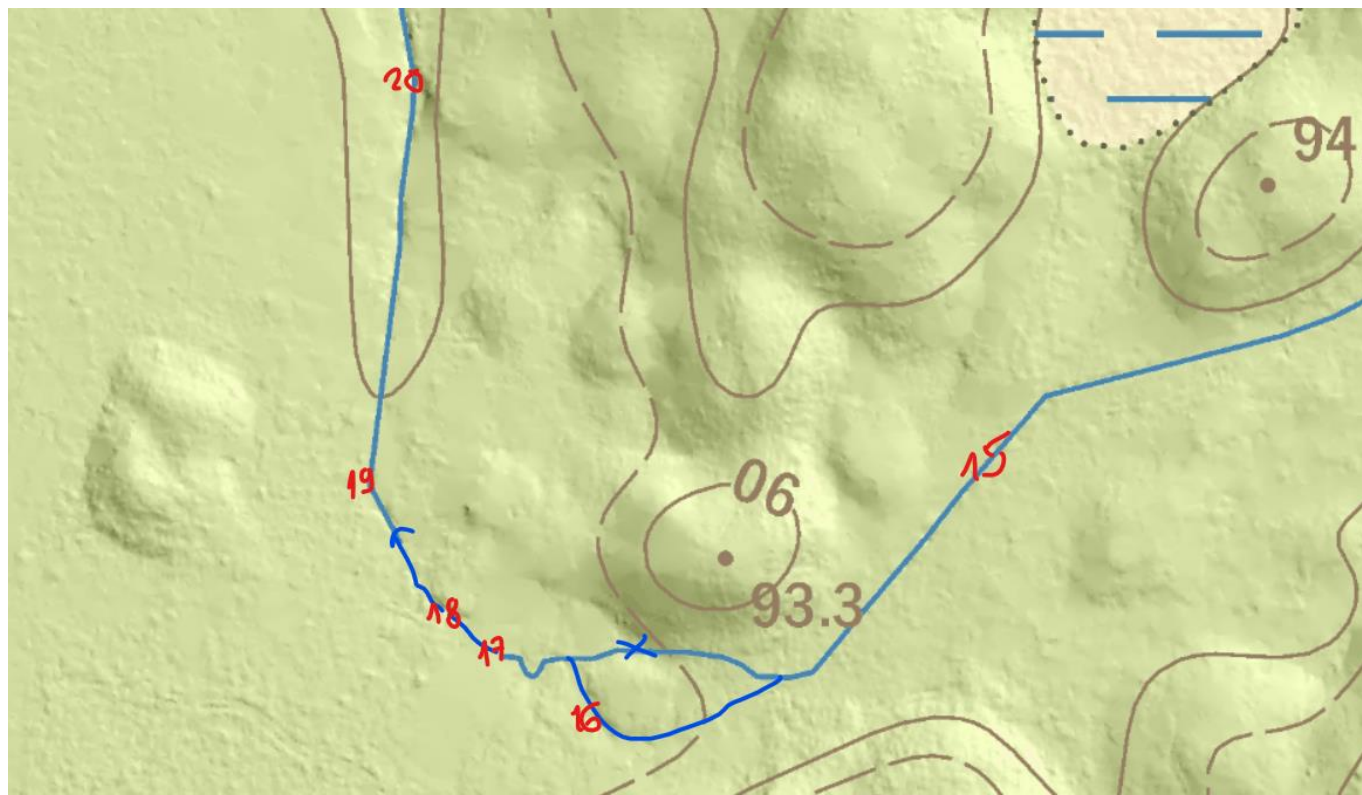
12. Ojake voolas kahe seljandiku vahel olevas kitsas orus. On ebatõenäoline, et see org on sinna kaevatud:

13. Vett voolas üsna korralikult:

14. Truubi kohas oli oja säng hiljutise tormiheite koristamisest jäänud okste all. Sellest allavoolu vesi nirises:

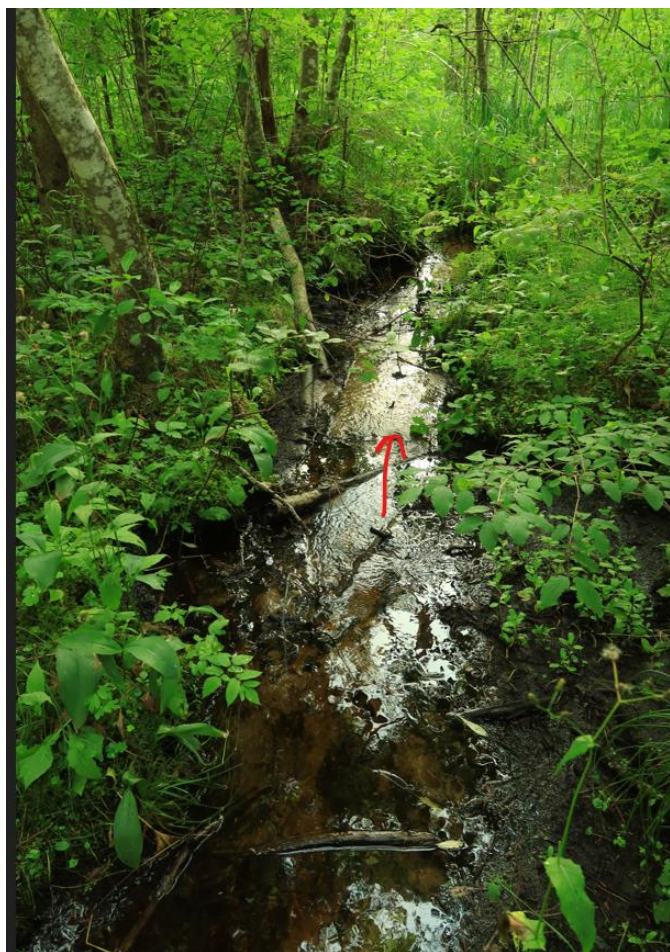
15. Ojake voolas:

16. ETAKis on oja telg kaardistatud selles lõigis valesse kohta. Vool ojas oli kiire ja sāngi põhjas oli kruus:

17. ETAKis katkeb vooluveekogu selle koha peal ära, aga tegelikkuses ei olnud midagi, mis katkestust võiks põhjendada. Vesi voolas kiiresti konkreetses sängis. Mets oli küll tihe:

18. Vesi voolas kitsas ja sügavas, aga tihedast rohttaimestikust ümbritsetud sängis:

19. Särg oli palju laiem, kui varem:

20. Oja paremal kaldal oli allikaline laiend, aga konkreetseid allikaniresid polnud:

21. Koht, mis on praegu loetud Tinni oja lähteks. Edela poolt tuli küll nire, aga see oli lõuna poolt tuleva vooluhulgaga võrreldes tibatilluke. Koht ei sobi oja lähteks:

Olukord ajaloolistel kaartidel:

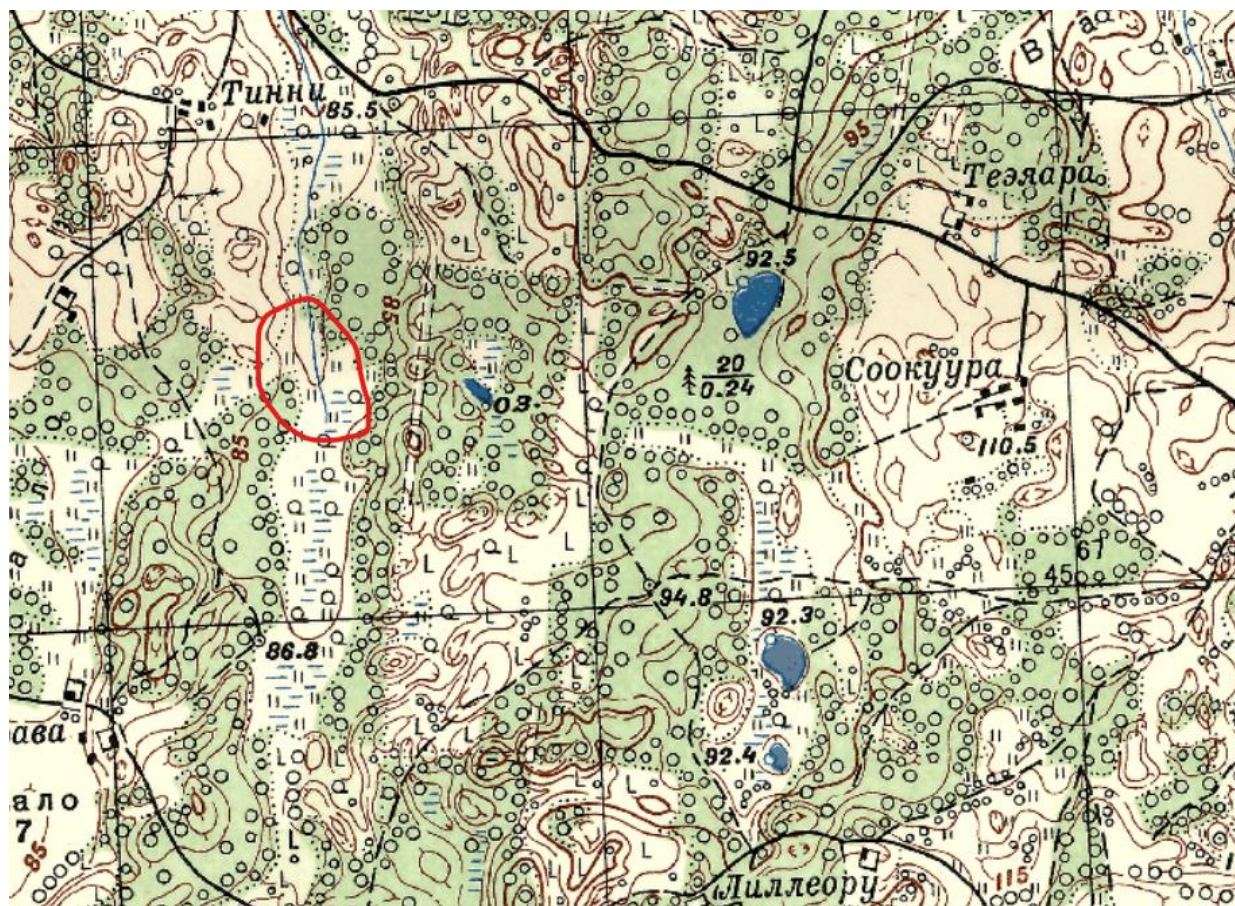
Rückeri Liivimaa kaardil on oja lähed kujutatud umbes punktis 14 oleva truubi juures:

Verstasel kaardil on oja lähe umbes vaatluspunkti 20 juures. Väike-Sookuru ja Kāpajärvest väljavoolu kaardil pole:

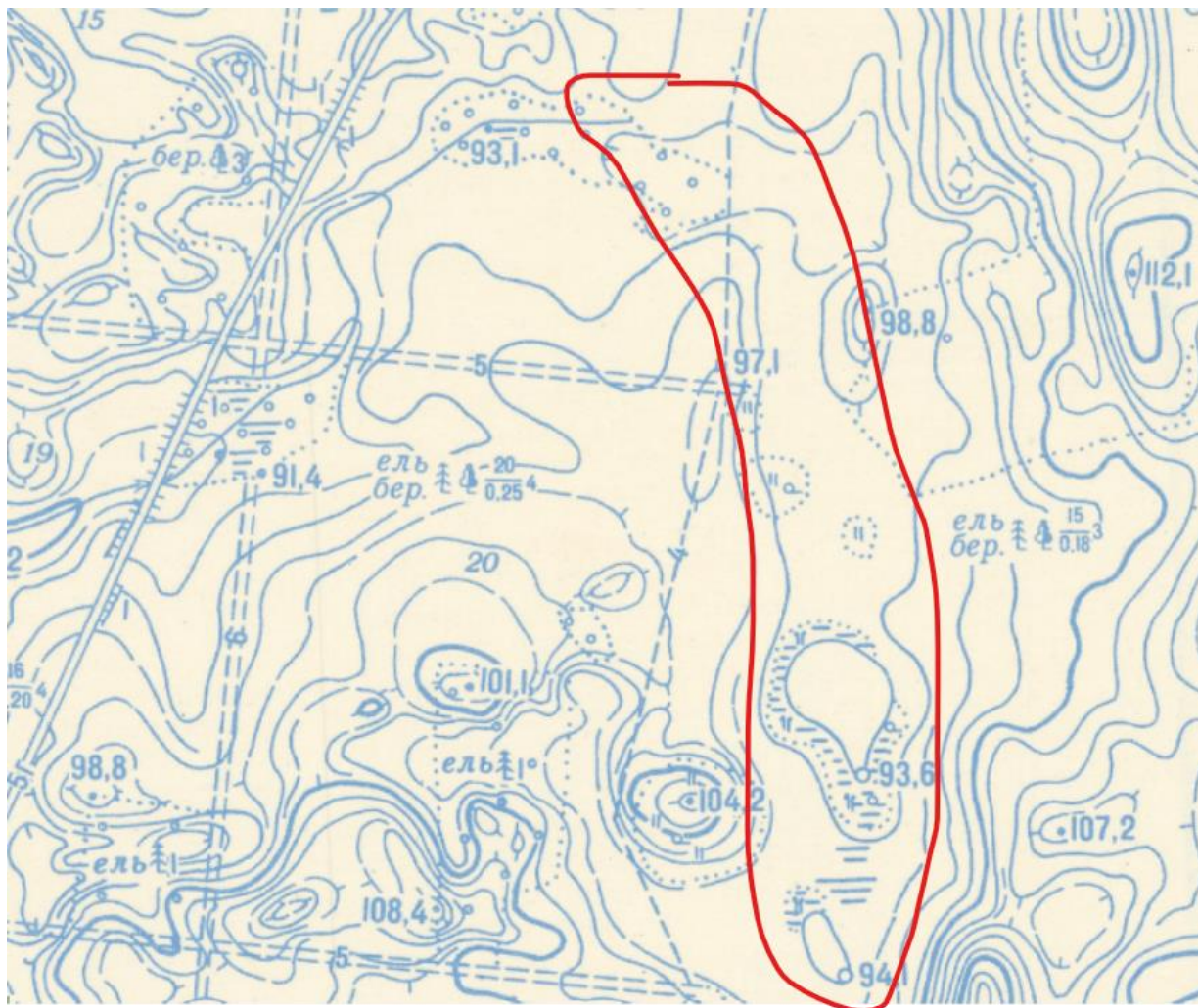
NL 1948. aasta 1:25 000 kaardil on oja lähed külvatud verstase ja praeguse lähte vahel. Ka sellel kaardil pole Väike-Sookuru ega Kärpajärve väljavoolu:

Küll on aga väljavool peal 1948. aasta fotoplaanil, kuigi vooluveekogu telg katkeb ka seal vaatluspunktide 14 ja 15 vahel ära:

Samas on mõlema järve väljavool jäänud märkimata 1985. aasta 1:10 000 kaardile, kuigi see pidi ka siis olema olema:

Enam-vähem sama kaugele ulatuvana, kui 1948. aasta fotoplaanil on vooluveekogu kujutatud Päidla mõisa kaardil (EAA.2072.5.517) 1874. aastast. Sellel kaardilehel pole küll paraku peal Kāpajärve ega Väike-Sookuru järve ning vooluveekogu idaots on täpselt kaardistatud ala piiril:

Teisel sama kaardi lehel, kus järved peal on (EAA.2072.5.519), pole aga peal eelnevalt viidatud kaardilehel oleva vooluveekogu algust (peaks tulema sellele kaardilehele punase ringi seest):

On vähetõenäoline, et vooluveekogu algas täpselt erinevatele kaardilehtedele kantud ala piiril, pigem jäeti see teisele kaardilehele kandmata. Ka kõlvikute piirid ei klapi erinevate kaardilehtede vahel. Seega ei selgu ka mõisakaardilt, kas Väike-Sookuru ja Kāpajärve väljavoolud on loodusliku algupäraga või mitte.

Järeldused: Praegune Tinni oja lähteks loetud koht ei ole põhjendatud, sest ojalik vooluveekogu tuleb palju kaugemalt ülesvoolu. Ajalooliste kaartide põhjal võib lugeda tõendatuks, et vähemalt vaatluspunktist 9 alates on vooluveekogu eksisteerinud vähemalt 150 aastat. Et see erinevatel kaartidel katkendlikuna on kujutatud, võib tuleneda veekogu kitsusest ja metsa tihedusest, mitte aga tegelikust sidusa sāngi puudumisest. On ka ajakohasel põhikaardil veekogu teljes katkestus, kuigi looduses selleks mingit põhjendust pole. Kas Väike-Sookuru ja Kāpajärv on olnud algupäraselt väljavooluga või on neist mõlemast väljavoolukraav kaevatud, ajalooliste kaartide põhjal ei selgu.

Kuna kobraste tekitatud paisutuse mõju all olid vaatluse ajal nii Kāpajärv kui Väike-Sookuru järv, siis ei näinud kummagi järve väljavool loodusliku oja moodi välja, kuid see ei välista, et ilma paisutuseta oleks vähemalt Väike-Sookuru järve ja Kāpajärve vaheline lõik ojalik. See ei ole päris noolsirge ja läbib 30 m ulatuses ka Kāpajärve õõtsikut. Arvestades Väike-Sookuru järve raskesti ligipääsetavust, väiksust, ajalooliste kaartide põhjal väikest veetaseme erinevust Kāpajärvega võrreldes (1948. aasta kaardil 10 cm) ja asjaolu, et selle veetaseme langetamisele oleks väga keeruline leida majanduslikku põhjendust, näib äärmiselt ebatõenäoline, et kunagi oleks ette võetud õõtsiku sisse labidatega 30 m pikkuse kraavi kaevamine. Seega pigem võib oletada, et veejuhe Väike-Sookuru ja Kāpajärve vahel on looduslik. Seega pidi algupäraselt olemas olema ka Kāpajärve väljavool, kuigi seda võib olla aegade hämaruses süvendatud. Seega on **Tinni oja loogiliselt lähteks Väike-Sookuru järv**. Kuna esimesed ca kuus meetrit on järve ühendus väljavooluga õõtsiku all, siis oleks õigem kaardistada see ETAKis mõttelise teljega.